

**Program hospodárskeho
a sociálneho rozvoja
obce Kaľamenová
na roky 2007-2013**

1. ÚVOD

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja (ďalej len PHSR) je základným programovým dokumentom podpory regionálneho rozvoja na miestnej úrovni. Jeho vypracovaním si obec Kaľamenová plní jeden zo základných princípov regionálnej politiky, a to princíp programovania v súlade so zákonom o podpore regionálneho rozvoja.

Pre spracovanie PHSR sú tri dôvody:

- a) PHSR je spracovaný na základe legislatívneho rámca stanoveného zákonom č. 503/2001 o podpore regionálneho rozvoja, ktorý stanovuje pre obce "vypracovávať, schvaľovať, riadiť a pravidelne vyhodnocovať plnenie programu rozvoja obce".
- b) PHSR je nevyhnutným formálnym dokumentom ako podklad pre žiadosti o podporu na rozvoj zo štrukturálnych fondov EÚ a iných zdrojov na základe spracovaných projektov.
- c) Po verejnom odsúhlasení PHSR občanmi v obecnom zastupiteľstve je hlavným strategickým plánovacím dokumentom obce na obdobie 5 až 15 rokov, ktorý integruje záujmy, zámery a zdroje všetkých, ktorí na danom území žijú alebo vyvíjajú akúkoľvek činnosť.

Význam a využitie tohto dokumentu pri rozvoji obce je v tom, že je spracovaný na základe terénneho prieskumu a za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov, napomáha k maximálnemu pochopeniu regionálnych špecifík záujmového územia a zároveň napomáha k maximálnemu absorbovaniu zdrojov EÚ pre obec.

Tento programový dokument je previazaný so sektorovými operačnými programami prioritných odvetví rezortov v rámci Národného strategického referenčného rámca SR na roky 2007-2013, s Programom rozvoja vidieka na roky 2007-2013, PHSR mesta Turčianske Teplice ako aj Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja, Územným plánom mesta Turčianske Teplice a Územným plánom žilinského samosprávneho kraja.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja vznikol z iniciatívy vedenia obce a poslancov obecného zastupiteľstva s prispením Lokálneho partnerstva sociálnej inklúzie za odbornej spolupráce Združenia obcí horného Turca na ochranu životného prostredia v Turčianskych Tepliciach, Regionálnej rozvojovej agentúry TURIEC v Martine a aktívnych občanov.

Dokument vytyčuje stratégiu, určuje ciele a predkladá plány na dosiahnutie želaného rozvoja obce. Tento dokument nie je dogmou, ale sprievodcom pre budúce obecné zastupiteľstvá, ale aj pre podnikateľské subjekty pre ďalšie investičné a rozvojové zámery v obci a pre jej kultúrny a sociálny rozvoj v najbližších rokoch. Určuje podmienky a možnosti ako skĺbiť dané prírodné, historické a kultúrne podmienky so súčasnými a budúcimi modernými požiadavkami kvality života občanov Kaľamenovej.

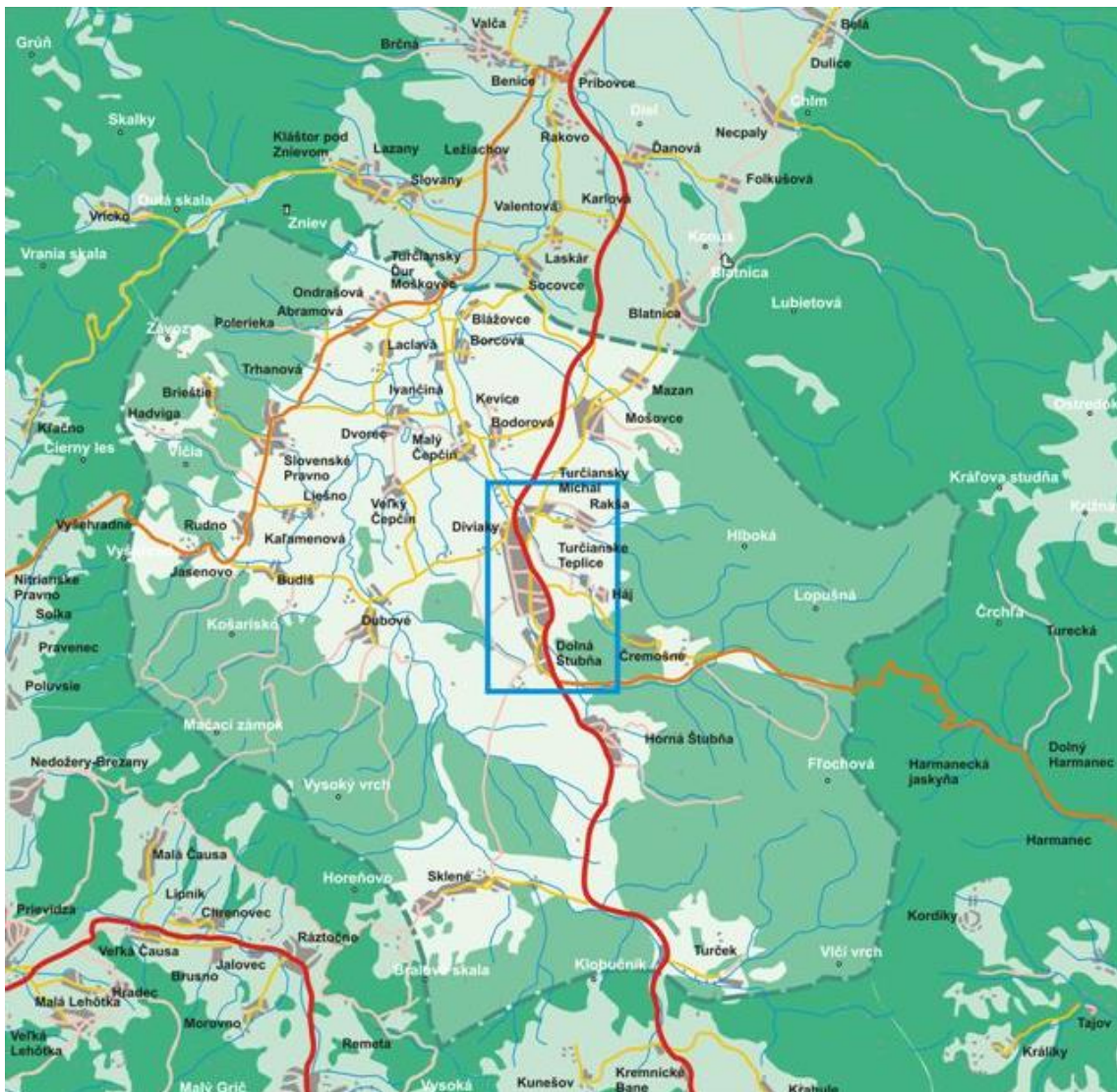
2. HISTÓRIA

Obec **KALAMENOVÁ** sa nachádza 20 km na juh od Martina. Táto pôvodne zemianska obec, neskôr poddanská, sa prvý krát spomína v roku 1240 ako Laskouch. Od konca 15. storočia nesie pomenovanie ako Kelemenfalva (Klementova dedina), podľa zemepána Klementa. V chotári obce vyvierá prameň uhličitej kyselky.

Obec sa spomína v roku 1240 ako Lazkouch, v roku 1315 ako Leskocz, v roku 1391 ako Lazkouch, koncom 15. storočia ako Kelemenfalva, v roku 1534 ako Kelemenfalwa, v roku 1553 ako Kelemynfalua, v roku 1570 ako Kelemenfalva alias Thoran, v roku 1619 ako Kelemenfalva aliter Kelemenovec, v roku 1736 ako Kelemenfalva olim terra Laszkowetz, v roku 1773 ako Kalamenowa; maďarsky Kelemenfalva, Turóckelemenfalva. Vznikla na území synov Bána z Diviakov, ktoré Belo IV. daroval Sitinovi. Patrila rodine Lieskovských, v 15. storočí Kaľamenovcom, od roku 1546 Rakovským a Horváthovcom. V roku 1715 mala 9 domácností, v roku 1785 mala 30 domov a 188 obyvateľov, v roku 1828 mala 31 domov a 166 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom. Za I. ČSR pracovali ako roľníci a poľnohospodárski robotníci na veľkostatku. V obci bola uskutočnená čiastočná pozemková reforma a meliorácia pozemkov. Obyvatelia sa zúčastnili SNP.

Kultúrno-historické pamiatky:

- Kúria pôvodne neskororenesančná z konca 17. storočia, barokové prístavby z 18. storočia

Text foto: Vysvätenie erbu obce

3. AUDIT ZDROJOV

Základné údaje o obci:

Počet obyvateľov: 77

Rozloha: 570 ha

Starosta: Miloslav Kubík

Adresa: OÚ Kaľamenová 11

PSČ: 038 22

Telefón: 043 / 496 26 36

email: kalamenova@gaya.sk

Poloha:

Obec leží v juhozápadnej časti Turčianskej kotliny na spodnom toku potoka Jasenica. Nadmorská výška v strede obce je 480 m n. m. a v chotári 455–505 m n. m. Odlesnený pahorkatinný povrch chotára tvoria treťohorné štrky. Má hnedé lesné a lužné pôdy. Je tu kyselka.

Štatistické ukazovatele:

<i>Základná charakteristika (31.12.2006)</i>		
Kód obce		512338
Názov okresu		Turčianske Teplice
Názov kraja		Žilinský
Štatút obce		obec
PSC		038 22
Telefónne smerové číslo		043
Prvá písomná zmienka o obci - meste - rok		1240
Nadmorská výška obce - mesta v m		463
Celková výmera územia obce [m ²]		5 794 743
Hustota obyvateľstva na km ²		14

<i>Spádovosť obce (31.12.2006)</i>		
Sídlo matričného úradu		Slovenské Pravno
Sídlo pracoviska daňového úradu		Turčianske Teplice
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru		Turčianske Teplice
Sídlo Okresného súdu		Martin
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru		Turčianske Teplice
Sídlo pracoviska obvodného úradu		Martin
Sídlo Územnej vojenskej správy		Žilina
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny		Martin
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia		Martin

<i>Technická vybavenosť (31.12.2006)</i>		
Pošta		nie
Káblová televízia		nie
Verejný vodovod		áno
Verejná kanalizácia		nie
Kanalizačná sieť pripojená na ČOV		nie
Rozvodná sieť plynu		nie
Najbližšia zastávka vlakov osobnej dopravy - názov		Malý Čepčín
Najbližšia zastávka vlakov osob. dopravy - vzdialenosť v km		11

<i>Demografia (31.12.2006)</i>			
Počet obyvateľov k 31.12. spolu	82	Počet živonarodených spolu	0
muži	37	muži	0
ženy	45	ženy	0
Predproduktívny vek (0-14) spolu	16	Počet zomretých spolu	1
Produktívny vek (15-54) ženy	21	muži	0
Produktívny vek (15-59) muži	20	ženy	1

Poproduktívny vek (55+Ž, 60+M) spolu	25	Celkový prírastok (úbytok) obyv. spolu	16
Počet sobášov	0	muži	6
Počet rozvodov	0	ženy	10

Šport (31.12.2006)	
Kúpalisko umelé alebo prírodné	nie
Telocvičňa	nie
Ihrisko pre futbal (okrem školských)	nie

Kultúra (31.12.2006)	
Knižnica	áno
Videopožičovňa a DVD požičovňa	nie
Kino stále	nie

Zdravotníctvo (31.12.2006)	
Lekárne a výdajne liekov	nie
Samostatné ambulancie praktického lekára pre dospelých	nie
Samostatné ambulancie praktického lekára pre deti a dorast	nie
Samostatné ambulancie praktického lekára stomatológa	nie
Samostatné ambulancie praktického lekára gynekológa	nie

Životné prostredie (31.12.2006)	
Skládka komunálneho odpadu	nie
Množstvo komunálneho odpadu v tonách	54,3
Využívaný komunálny odpad v tonách	0,0
Zneškodňovaný komunálny odpad v tonách	5,5

Vybrané služby (31.12.2006)	
Predajňa potravinárskeho tovaru	nie
Predajňa zmiešaného tovaru	nie
Pohostinské odbytové stredisko	nie
Predajňa nepotravinárskeho tovaru	nie
Predajňa pohonných látok	nie
Zariadenie pre údržbu a opravu motorových vozidiel	nie
Predajňa súčiastok a príslušenstva pre motorové vozidlá	nie
Hotel (motel, hotel)	nie
Penzión *** až *	nie
Turistická ubytovňa **, *	nie
Chatová osada *** až *	nie
Kemping **** až *	nie
Ostatné hromadné ubytovacie zariadenia	nie
Komerčná poisťovňa	nie
Komerčná banka	nie
Bankomat	nie

<i>Vybrané výsledky zo sčítania ...</i>		
Ukazovateľ	SEDB 1991	SODB 2001
Obyvateľstvo spolu - počet	70	69
muži - počet	34	31
ženy - počet	36	38
<i>Bývajúce obyv. podľa národností.:</i>		
Slovenská %	98,57	100,0
Maďarská %	1,43	0,00
Rómska %	0,00	0,00
Rusínska %	0,00	0,00
Ukrajinská %	0,00	0,00
Česká %	0,00	0,00
Moravská %	0,00	0,00
Sliezska %	0,00	0,00
Nemecká %	0,00	0,00
Poľská %	0,00	0,00
<i>Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania:</i>		
Rímskokatolícke %	40,00	39,13
Evanjelické %	60,00	56,52
Gréckokatolícke %	0,00	0,00
Bez vyznania %	0,00	4,35
Ostatné %	0,00	0,00
Nezistené %	0,00	0,00
<i>Osoby ekonomicky aktívne spolu</i>	-	31
muži	-	17
ženy	-	14
Pracujúci spolu	-	16
muži	-	8
ženy	-	8
Nezamestnaní spolu	-	12
muži	-	9
ženy	-	3
Domy spolu	26	37
Trvale obývané domy spolu	22	18

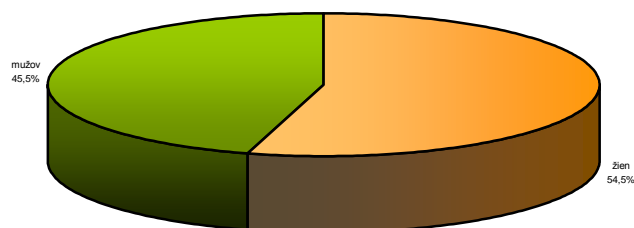
Zdroj : Štatistický úrad Slovenskej republiky

4. PRIESKUM NÁZOROV OBYVATEĽSTVA

Prieskum bol uskutočnený v novembri a decembri 2007, keď sa prvýkrát začalo hovoriť o potrebe základných plánovacích dokumentov. Z tohto prieskumu a zo SWOT analýzy, ktorá je zostavená z postrehov a pripomienok obyvateľov je zjavná zhoda alebo rozdiel potrieb obyvateľov.

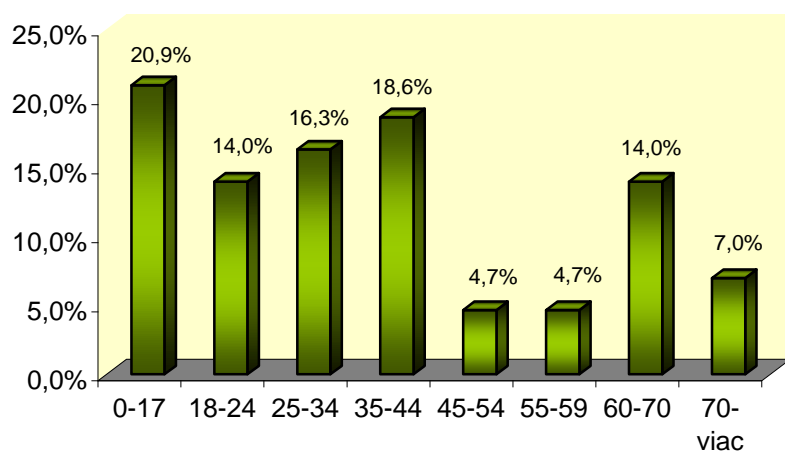
1. otázka - štruktúra respondentov

	žien	mužov	spolu
počet	24	20	44
%	54,5%	45,5%	100%

2. Veková štruktúra respondentov

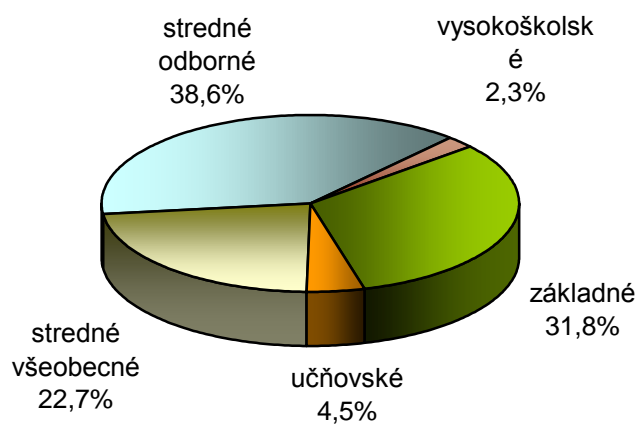
vek	0-17	18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	60-70	70-viac	spolu
počet	9	6	7	8	2	2	6	3	43
%	20,9%	14,0%	16,3%	18,6%	4,7%	4,7%	14,0%	7,0%	100%

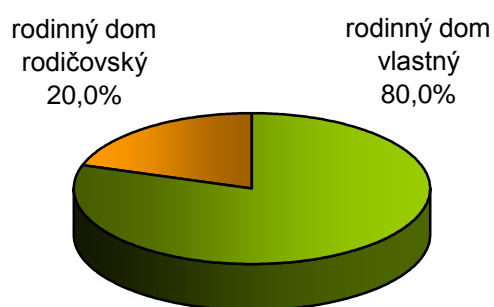
3. vzdelanie:

	základné	učňovské	stredné všeobecné	stredné odborné	vysokoškolské	spolu
počet	14	2	10	17	1	44
%	31,8%	4,5%	22,7%	38,6%	2,3%	100%

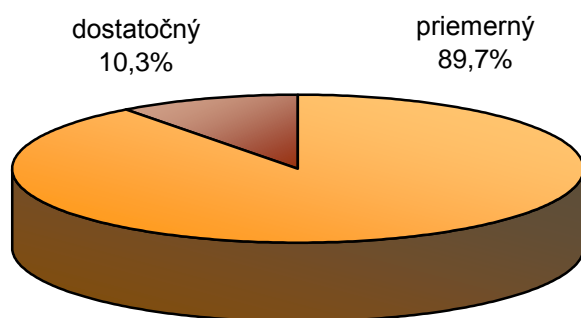
4. bývanie:

	rodinný dom vlastný	rodinný dom rodičovský	byt	podnájom	iné	spolu
počet	32	8	0	0	0	40
%	80,0%	20,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%

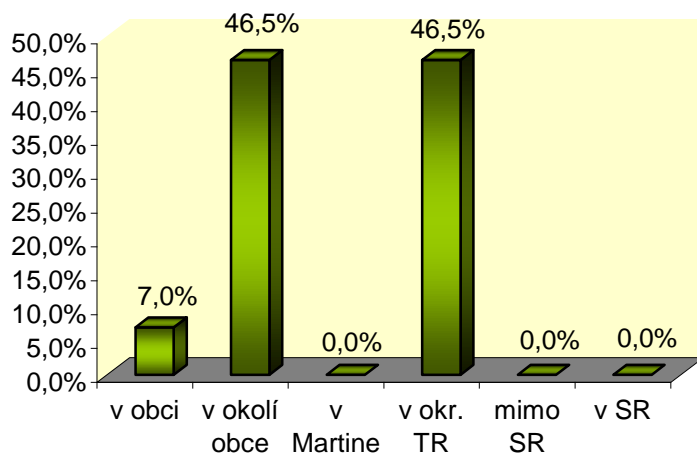
5. Subjektívne ohodnotenie výšky príjmu respondentov

	nedotatočný	pod hranicou živ. minima	priemerný	dostatočný	spolu
počet	0	0	35	4	39
%	0,0%	0,0%	89,7%	10,3%	100%

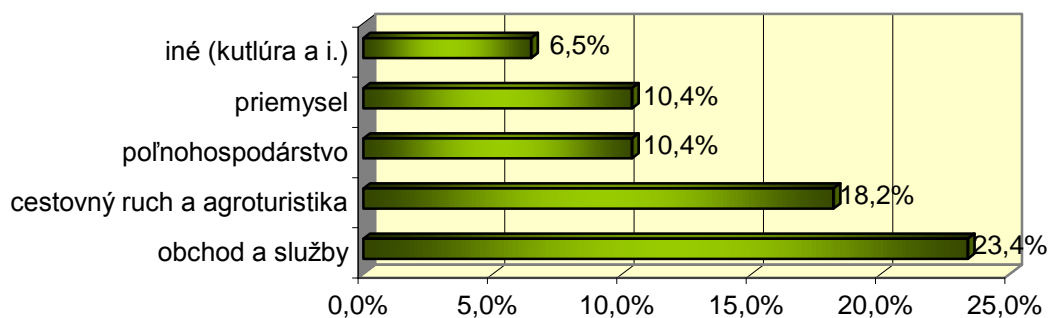
6. Predstava o mieste zamestnania

	v obci	v okolí obce	v Martine	v okr. TR	mimo SR	v SR	spolu
počet	3	20	0	20	0	0	43
%	7,0%	46,5%	0,0%	46,5%	0,0%	0,0%	100%

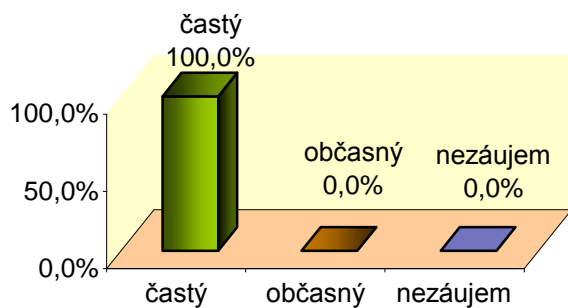
7. Vznik nových pracovných miest považujú za najpotrebnejší v odvetviach:

	počet	%
obchod a služby	24	31,2%
cestovný ruch a agroturistika	18	23,4%
poľnohospodárstvo	14	18,2%
priemysel	8	10,4%
iné (kultúra a i.)	8	10,4%
remeselnícka výroba	5	6,5%
štátny a verejný sektor	0	0,0%
stavebná výroba	0	0,0%
lesné hospodárstvo	0	0,0%
sociálna oblasť	0	0,0%
počet hlasov spolu	77	100,0%

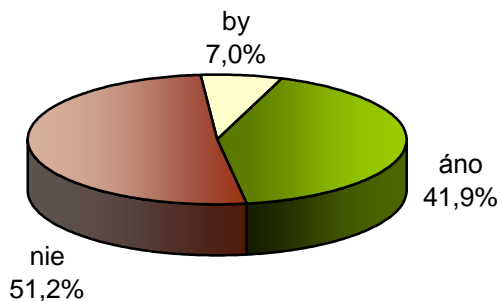
8. Záujem občanov o dianie v obci

	častý	občasný	nezáujem	spolu
počet	42	0	0	42
%	100,0%	0,0%	0,0%	100%

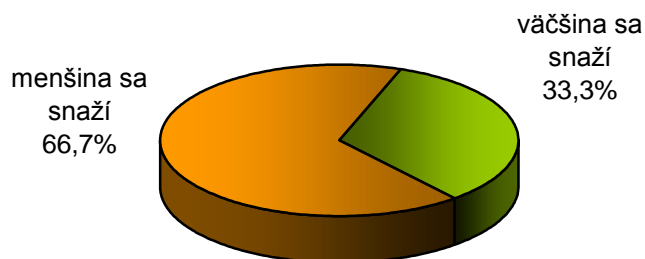
9. Členstvo občanov v združení alebo spolku

	áno	nie	chceli by	spolu
počet	18	22	3	43
%	41,9%	51,2%	7,0%	100%

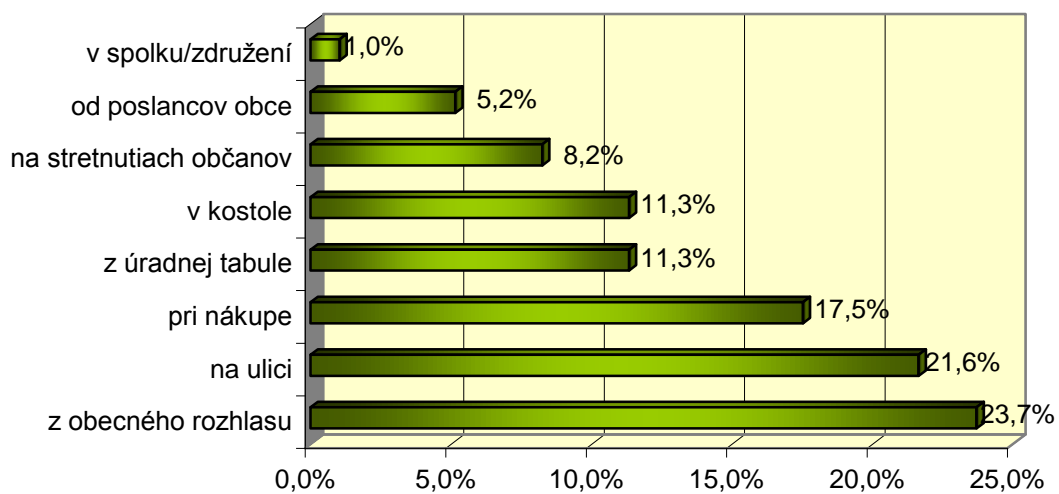
10. Ohodnotenie aktívnosti spoluobčanov skrášlit' - spríjemniť život v obci a prostredie

	väčšina sa snaží	menšina sa snaží	nesnažia sa	spolu
počet	14	28	0	42
%	33,3%	66,7%	0,0%	100%

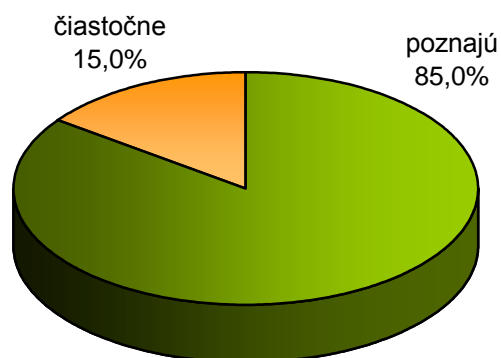
11. Zdroje získavania informácií o dianí obce

	počet	%
z obecného rozhlasu	23	23,7%
na ulici	21	21,6%
pri nákupe	17	17,5%
z úradnej tabule	11	11,3%
v kostole	11	11,3%
na stretnutiach občanov	8	8,2%
od poslancov obce	5	5,2%
v spolku/združení	1	1,0%
na obecnom úrade	0	0,0%
od starostu	0	0,0%
na inom mieste	0	0,0%
z obecných novín	0	0,0%
na návšteve	0	0,0%
spolu	97	100%

12. Miera oboznámenosti občanov s rozvojovými prioritami obce

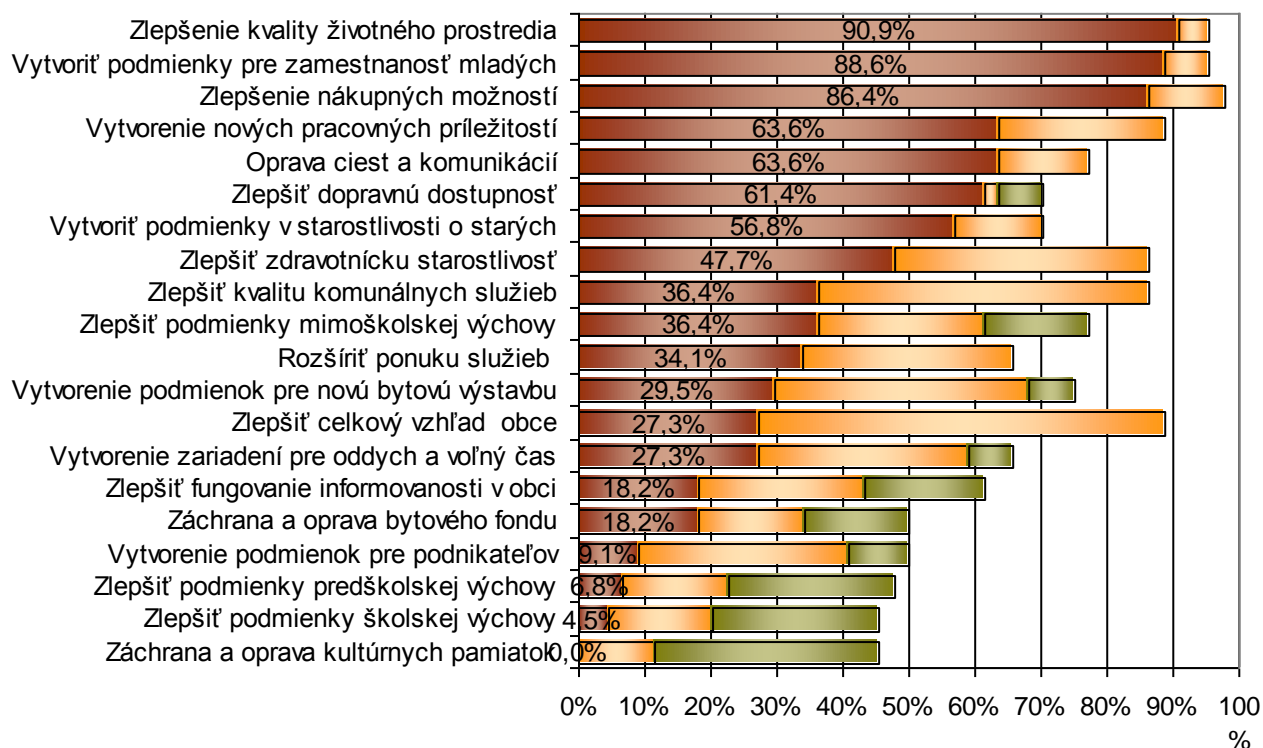
	poznajú	čiastočne	nepoznajú	spolu
počet	34	6	0	40
%	85,0%	15,0%	0,0%	100%

13. Problémové oblasti, ktoré je potrebné riešiť podľa názoru občanov čo najskôr

č.	názov oblasti	čo najskôr		v budúcnosti		nie je potrebné
		počet	%	počet	%	
1	Záchrana a oprava kultúrnych pamiatok	0	0,0%	5	11,4%	15
2	Zlepšiť podmienky školskej výchovy	2	4,5%	7	15,9%	11
3	Zlepšiť podmienky predškolskej výchovy	3	6,8%	7	15,9%	11
4	Vytvorenie podmienok pre podnikateľov	4	9,1%	14	31,8%	4
5	Záchrana a oprava bytového fondu	8	18,2%	7	15,9%	7
6	Zlepšiť fungovanie informovanosti v obci	8	18,2%	11	25,0%	8
7	Vytvorenie zariadení pre oddych a voľný čas	12	27,3%	14	31,8%	3
8	Zlepšiť celkový vzhľad obce	12	27,3%	27	61,4%	0
9	Vytvorenie podmienok pre novú bytovú výstavbu	13	29,5%	17	38,6%	3
10	Rozšíriť ponuku služieb	15	34,1%	14	31,8%	0
11	Zlepšiť podmienky mimoškolskej výchovy	16	36,4%	11	25,0%	7
12	Zlepšiť kvalitu komunálnych služieb	16	36,4%	22	50,0%	0
13	Zlepšiť zdravotnícku starostlivosť	21	47,7%	17	38,6%	0
14	Vytvoriť podmienky v starostlivosti o starých občanov	25	56,8%	6	13,6%	0
15	Zlepšiť dopravnú dostupnosť	27	61,4%	1	2,3%	3
16	Oprava ciest a komunikácií	28	63,6%	6	13,6%	0
17	Vytvorenie nových pracovných príležitostí	28	63,6%	11	25,0%	0
18	Zlepšenie nákupných možností	38	86,4%	5	11,4%	0
19	Vytvoriť podmienky pre zamestnanosť mladých	39	88,6%	3	6,8%	0
20	Zlepšenie kvality životného prostredia	40	90,9%	2	4,5%	0

Poradie podľa dôležitosti:

Potrebné riešiť čo najskôr:

		počet	%
1	Zlepšenie kvality životného prostredia	40	90,9%
2	Vytvoriť podmienky pre zamestnanosť mladých	39	88,6%
3	Zlepšenie nákupných možností	38	86,4%
4	Vytvorenie nových pracovných príležitostí	28	63,6%
5	Oprava ciest a komunikácií	28	63,6%
6	Zlepšiť dopravnú dostupnosť	27	61,4%
7	Vytvoriť podmienky v starostlivosti o starých občanov	25	56,8%
8	Zlepšiť zdravotnícku starostlivosť	21	47,7%
9	Zlepšiť kvalitu komunálnych služieb	16	36,4%
10	Zlepšiť podmienky mimoškolskej výchovy	16	36,4%
11	Rozšíriť ponuku služieb	15	34,1%
12	Vytvorenie podmienok pre novú bytovú výstavbu	13	29,5%
13	Vytvorenie zariadení pre oddych a voľný čas	12	27,3%
14	Zlepšiť celkový vzhľad obce	12	27,3%
15	Záchrana a oprava bytového fondu	8	18,2%
16	Zlepšiť fungovanie informovanosti v obci	8	18,2%
17	Vytvorenie podmienok pre podnikateľov	4	9,1%
18	Zlepšiť podmienky predškolskej výchovy	3	6,8%
19	Zlepšiť podmienky školskej výchovy	2	4,5%
20	Záchrana a oprava kultúrnych pamiatok	0	0,0%

Potrebné riešiť v budúcnosti:		počet	%
1	Vytvoriť podmienky pre zamestnanosť mladých	27	61,4%
2	Záchrana a oprava bytového fondu	22	50,0%
3	Vytvorenie nových pracovných príležitostí	17	38,6%
4	Zlepšiť podmienky predškolskej výchovy	17	38,6%
5	Vytvorenie podmienok pre podnikateľov	14	31,8%
6	Zlepšiť podmienky školskej výchovy	14	31,8%
7	Zlepšenie kvality životného prostredia	14	31,8%
8	Zlepšiť celkový vzhľad obce	11	25,0%
9	Zlepšenie nákupných možností	11	25,0%
10	Zlepšiť dopravnú dostupnosť	11	25,0%
11	Zlepšiť zdravotnícku starostlivosť	7	15,9%
12	Vytvoriť podmienky v starostlivosti o starých občanov	7	15,9%
13	Oprava ciest a komunikácií	7	15,9%
14	Rozšíriť ponuku služieb	6	13,6%
15	Zlepšiť fungovanie informovanosti v obci	6	13,6%
16	Zlepšiť kvalitu komunálnych služieb	5	11,4%
17	Vytvorenie podmienok pre novú bytovú výstavbu	5	11,4%
18	Zlepšiť podmienky mimoškolskej výchovy	3	6,8%
19	Vytvorenie zariadení pre oddych a voľný čas	2	4,5%
20	Záchrana a oprava kultúrnych pamiatok	1	2,3%

Najmenej potrebné riešiť:		počet	%
1	Záchrana a oprava kultúrnych pamiatok	15	34,1%
2	Zlepšiť podmienky predškolskej výchovy	11	25,0%
3	Zlepšiť podmienky školskej výchovy	11	25,0%
4	Zlepšiť fungovanie informovanosti v obci	8	18,2%
5	Záchrana a oprava bytového fondu	7	15,9%
6	Zlepšiť podmienky mimoškolskej výchovy	7	15,9%
7	Vytvorenie podmienok pre podnikateľov	4	9,1%
8	Vytvorenie zariadení pre oddych a voľný čas	3	6,8%
9	Vytvorenie podmienok pre novú bytovú výstavbu	3	6,8%
10	Zlepšiť dopravnú dostupnosť	3	6,8%
11	Vytvorenie nových pracovných príležitostí	0	0,0%
12	Zlepšenie nákupných možností	0	0,0%
13	Zlepšenie kvality životného prostredia	0	0,0%
14	Oprava ciest a komunikácií	0	0,0%
15	Vytvoriť podmienky pre zamestnanosť mladých	0	0,0%
16	Vytvoriť podmienky v starostlivosti o starých občanov	0	0,0%
17	Zlepšiť zdravotnícku starostlivosť	0	0,0%
18	Zlepšiť kvalitu komunálnych služieb	0	0,0%
19	Zlepšiť celkový vzhľad obce	0	0,0%
20	Rozšíriť ponuku služieb	0	0,0%

5. SWOT ANALÝZA

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - pekná príroda - silný rekreačný potenciál územia pre rozvoj cestovného ruchu v mimo zimnej sezóne - dobrá medziobecná spolupráca - vyriešený separovaný zber odpadov - dobrá spolupráca starostu, obecného zastupiteľstva s obyvateľmi obce - angažovanosť obyvateľov - usporiadané vlastníctvo obecných budov - dobré hospodárenie s vlastnými finančnými prostriedkami - udržiavaný majetok obce 	<ul style="list-style-type: none"> - chýbajúca kanalizácia - úzke cesty - nedostatok služieb v obci - zastaralé a energeticky náročné obecné budovy - nedostatok zariadení cestovného ruchu (informačné tabule, náučné chodníky, odpočívadlá) - prestárly bytový fond - nedostatok pozemkov na IBV - nedostatočné dopravné spojenie - neusporiadané majetkové vzťahy pozemkov - nedostatok obecných finančných prostriedkov - nedostatočný príjem obyvateľov - nedostatok pracovných príležitostí v obci - nedostatok motivácie pre mladých - odchod mladých a vzdelaných ľudí za prácou mimo región
Príležitosti	Riziká – Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - využitie obecných budov a prírodných podmienok na rozvoj cestovného ruchu - vybudovanie kanalizačnej stokovej siete s napojením do jestvujúcej ČOV - členstvo obce v združeniach - využitie štrukturálnych fondov EÚ - možnosť rozvoja lesníckej a poľnohospodárskej výroby na alternatívne zdroje kúrenia - rozvoj tradícií a kultúrno-spoločenského života - rozvoj celoživotného vzdelávania - rozvoj chovu koní 	<ul style="list-style-type: none"> - nevysporiadanie vlastníckych vzťahov budov a pôdy z dôvodu množstva vlastníkov - nezájem pozemkového a lesného spoločenstva vlastníkov, ktorí sú dominantnými vlastníkmi pôdy - nedostatok finančných prostriedkov tak obce ako aj obyvateľov (nízka kúpna sila) - odliv mladých a vzdelaných ľudí z obce - časté zmeny v legislatíve zo strany štátu, ktoré nekorešpondujú s potrebami obce

6. PROBLÉMOVÁ ANALÝZA

Z auditu zdrojov a SWOT analýzy vyplýva **klúčový problém** a to je

**„ nedostatok základných služieb
a malý rozvoj investícií pre obnovu a rozvoj obce“.**

Kľúčové disparity rozvoja obce Kaľamenová:

V **hospodárskej oblasti** je to nedostatok podnikateľskej činnosti, na čo nadväzuje nedostatok pracovných príležitostí. Obec nedostatočne využíva potenciál v oblasti cestovného ruchu, ktorý by mohol byť prínosom v rozšírení ponuky pracovných príležitostí. Obyvatelia riešia viac existenčné problémy ako spoločenské. Napriek tomu je kultúrno-spoločenský život pomerne bohatý. Je v záujme obce podporovať a vytvárať materiálne podmienky pre duchovné, kultúrne a športové aktivity mládeže ale aj dospelých a dôchodcov (športoviská, klubovú činnosť, a pod.)

V obci je malý rozsah služieb (obchodu, pohostinstvo) Obyvatelia si zvykli, ale je potrebné riešiť dopravnú dostupnosť či už smerom do Martina, Prievidze alebo Turčianskych Teplíc.

Riešením základných existenčných problémov sa vyrieši aj vzhľad obce (cesty, bytový fond, potoky, životné prostredie celkom), opatera starých ľudí, stabilizácia a index vitality obyvateľstva.

V **oblasti ľudských zdrojov** patrí ku kľúčovým disparitám slabšia vzdelanostná úroveň obyvateľov obce. Obec ohrozuje negatívny prirodzený prírastok a odchod obyvateľstva do ekonomicky vyspelejších regiónov za prácou. Ďalší základný problém je sociálna inklúzia a ľudské zdroje. Najväčším problémom je **starnutie obyvateľstva** a odchod mladých ľudí z obce. Živitelia rodín odchádzajú za prácou na dlhodobejšie pobyty a v obci zostávajú ženy, deti a dôchodcovia, čo je veľmi negatívny jav pre život rodín ale aj obce.

Nedobudovaná technická infraštruktúra – chýbajúca kanalizácia je istým obmedzením v oblasti zvyšovania kvality života obyvateľov obce. Taktiež je významným indikátorom pre vstup investorov do oblasti. Obec nemá voľné plochy vo svojom vlastníctve.

Hlavné faktory rozvoja obce Kaľamenová:

V **hospodárskej oblasti** je hlavným faktorom rozvoja nízka zamestnanosť. Je aj sociálnym determinantom zdravia obyvateľstva.

Hospodársky využiteľné sú pozemky na chov oviec a hovädzieho dobytku s kompletnou produkčnou skladbou výroby s možnosťou priameho nákupu produktov.

Cestovný ruch: existuje prírodný, kultúrny, ľudský potenciál obce, ktorý možno efektívne využiť v oblasti rozvoja turistiky, remesiel, rozvoja kultúrnych atraktivít obce. Dôležitým prvkom je propagácia obce a budovanie pozitívneho imidžu. Lokalita je vhodná na rozvoj cykloturistiky.

Existujúce **ľudské zdroje** možno efektívne zapojiť do rozvoja terciálnej sféry podporou podnikania (vzdelávanie, kurzy, školenia, pomoc pri vypracovaní projektov, rozširovanie internetovej gramotnosti a pod.)

Technická a sociálna infraštruktúra : dobudovaním technickej infraštruktúry, výstavbou nových rodinných domov a udrжанím priaznivého životného prostredia sa obec stane príťažlivou pre mladých ľudí a mladé rodiny, čo bude vplývať na rozširovanie a pozitívne sa to odrazí na demografii obyvateľstva.

Ochrana životného prostredia – uvedomelosť obyvateľov je významným prvkom ochrany životného prostredia. Vychádza z princípov trvaloudržateľného rozvoja ochrany a tvorby krajiny, z potreby znižovať a obmedzovať negatívne dopady ľudskej činnosti na zložky životného prostredia. Významnú úlohu to zohráva aktívny prístup obce v Združení obcí horného Turca na ochranu životného prostredia.

7. STRATEGICKÝ CIEĽ

Zvyšovanie kvality života v obci Kaľamenová s dôrazom na zlepšenie základných služieb a rozvoj investícií.

Tento strategický cieľ je postavený na predpoklade, že obec spoločne so svojimi partnermi zlepší kvalitu života obyvateľov predovšetkým v dvoch hlavných smeroch:

- ☐ vybudovaním plne funkčných prvkov infraštruktúry vytvorí dobré podmienky pre príjemné a bezproblémové bývanie jej obyvateľov - **miestna infraštruktúra**
- ☐ zlepší starostlivosť o ich životné potreby v oblasti sociálnej, duchovnej i materiálnej – **vytváranie pracovných príležitostí, vzdelávanie a informovanie**

Vysporiadaním majetkových vzťahov bude možné uzatvárať partnerstvá pri budovaní miestnej infraštruktúry, čo podporí rozvoj podnikateľských aktivít a tým zamestnanosť a viac finančných zdrojov použiteľných na rozvoj obce.

Dostatočná a aktuálna propagácia obce, zabezpečené požadované služby podporia rozvoj cestovného ruchu, ale aj záujem o trvalé bývanie.

Celoživotné vzdelávanie a vybudovaná kultúrna a sociálna infraštruktúra zvýši úroveň vzdelanostných aktivít aj záujem o spoločenské vyžitie v obci a stabilizáciu obyvateľov.

8. ŠPECIFICKÉ CIELE

Špecifické ciele vychádzajú z analýz a napĺňajú sa aktivitami, ktoré môžu byť realizované v nadväznosti a v určitých časových horizontoch.

Priorita č.1: Obnova a rozvoj obce Kaľamenová

Špecifický cieľ č. 1 – Zlepšenie základných služieb a rozvoj investícií so zameraním na miestnu infraštruktúru

poradové číslo	Aktivity	časový horizont
1.	Majetkovo - právne vysporiadanie pozemkov v katastri obce	2007-10
2.	Výstavba domu smútku a jeho okolia	2009-2010
3.	Oprava miestnych ciest a komunikácií	2009-2010
4.	Kanalizácia obce s čističkou	2010-2013
5.	Vytvorenie podmienok pre IBV	2008-2010
6.	Výstavba viacúčelových ihrísk a priestorov pre oddych a voľný čas	2009-2011
7.	Rozšírenie obchodnej siete so základnými potravinami	2008-2010

Text foto: Výstavba oplotenia miestneho cintorína

Priorita č. 2: Vytváranie pracovných príležitostí v obci Kaľamenová

Špecifický cieľ č. 2 – Rozvoj nepoľnohospodárskych aktivít, zvyšovanie vidieckej zamestnanosti so zameraním na rozvoj cestovného ruchu

poradové číslo	Aktivity	časový horizont
1	Vytváranie partnerstiev so susednými obcami v oblasti rozvoja regiónu	2007-15
2	Uzatvárať partnerstvá so súkromným a verejným sektorom pri vytváraní nových pracovných príležitostí, v oblasti cestovného ruchu	2007-15
3	Podpora rozvoja cestovného ruchu	2007-15
4	Propagácia obce – informačné tabule, mapy a pod.	2008-2009

Priorita č. 3: Rozvoj kultúrneho dedičstva

Špecifický cieľ č. 3 – Obnova kultúrnych tradícií, kultúrneho dedičstva a voľnočasových aktivít

poradové číslo	Aktivity	časový horizont
1	Podpora a rozširovanie tradičných kultúrnych podujatí	2007-15
2	Obnova ukážok tradičných remesiel	2007-15
3	Propagácia kultúrnych hodnôt a histórie obce (kniha, mapy, web stránka)	2007-9
4	Zapájanie mládeže do uvedených aktivít	2007-15
5	Vzdelávania v oblasti výpočtovej techniky, práce s počítačom a internetom podľa požiadavky obyvateľov	2009-10

Text foto: Kultúrne podujatia v Kaľamenovej v rámci vysvätenia erbu obce.

Priorita č. 4: Zlepšovanie životného prostredia

Špecifický cieľ č. 4 – Skvalitnenie životného prostredia v obci a motivovanie občanov

poradové číslo	Aktivity	časový horizont
1	Likvidácia čiernych skládok odpadu	2008-13
2	Podpora vzdelávania v oblasti životného prostredia	2008-13
3	Skvalitnenie systému separácie odpadu	2008-13
4	Podpora projektov obnovy lesného a poľnohospodárskeho pôdneho fondu	2007-13

Priorita č. 5: Sociálna a zdravotná oblasť

Špecifický cieľ č. 5 – Vytváranie podmienok pre rozvoj sociálnych a zdravotných služieb

poradové číslo	Aktivity	časový horizont
1	Zmapovanie potreby opatrovateľskej a donáškovej služby	2008
2	Vytváranie partnerstiev so susednými obcami v sociálnej oblasti (stravovanie, škôlka, spoločné projekty ap.)	2008-9
3	Podľa požiadaviek obyvateľov riešiť opatrovateľskú službu, prípadne inak zabezpečiť starostlivosť o starých a chorých obyvateľov	2008-13
4	Spolupráca so subjektami pôsobiacimi v oblasti sociálnej starostlivosti	2008-13
5.	Vytvoriť priestory pre lekársku ordináciu	2008-13

9. ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE

Na realizáciu stratégií bude potrebné používať nielen vlastné zdroje, ale bude hľadať aj finančné zdroje z iných zdrojov. Obec sa bude usilovať o získanie dotácií v rámci operačných programov Národného strategického referenčného rámca SR na roky 2007 – 2013 a ďalších grantových systémov podporujúcich princíp environmentálny, cezhraničnej spolupráce, rozvoja ľudských zdrojov a pod. Pre programové obdobie operačných programov 2007 – 2013 je obec zaradená medzi obce ležiace mimo záujmového územia inovačných pólov rastu.

Čerpanie finančných prostriedkov bude prioritne prostredníctvom **Programu rozvoja vidieka, os 3 a os 4.**

Prioritná os 3: Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva

Priorita: Vytváranie pracovných príležitostí na vidieku

Opatrenie: Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam

Hlavný cieľ:

Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym aktivitám, rozvoj nepoľnohospodárskych aktivít (vstupy a výstupy nezahrnuté do prílohy č.1 Zmluvy o založení ES) a zvyšovanie vidieckej zamestnanosti.

Špecifické ciele:

- Zvýšiť alternatívne zdroje príjmov,
- Vytvoriť nové pracovné miesta,
- Udržať už existujúce pracovné miesta,
- Zvýšiť rekreačné kapacity na vidieku,
- Zlepšiť úroveň poskytovaných služieb,
- Podporiť zriaďovanie doplnkových výrobných podnikov nepoľnohospodárskeho charakteru.

Zameranie aktivít:

- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia rekreačných a ubytovacích zariadení - stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia, zariadenia a technológií vrátane pripojenia na internet,
- rekonštrukcia existujúcich poľnohospodárskych objektov (ktoré stratili svoj pôvodný účel) na agroturistické objekty – stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia, zariadenia a technológií vrátane pripojenia na internet,
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia výrobných a predajných objektov (pri rekonštrukcii a modernizácii vrátane technológií) a nákup strojov, technológií a zariadení pre:
  - doplnkovú výrobu nepoľnohospodárskeho charakteru – stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia, zariadenia a technológií vrátane pripojenia na Internet,
  - výrobu a spracovanie tradičných materiálov a výrobkov (napr. tkanie ľanového plátna a následná výroba národných (ľudových) krojov, farbenie kožušín/koží, výroba kožuchovej atď.) - stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia, zariadenia a technológií vrátane pripojenia na internet.
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia predajných miest znamená založenie a prevádzkovanie malých predajných miest umiestnených priamo na farmách alebo miestach dostupných pre návštevníkov regiónu, kde prijímateľ pomoci bude môcť predávať svoje výrobky vyrobené v rámci tohto opatrenia, ktoré musia byť nepoľnohospodárskej povahy (napr. ľudovo-umelecké výrobky: vyrezávané drevené črpáky, národné ľudové kroje, kožuchy, keramika).
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia agroturistických zariadení vrátane hygienických, ekologických a rekondičných objektov slúžiacich na rozvoj turistických činností - stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia, zariadenia a technológií vrátane pripojenia na internet,
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia areálov vytvárajúcich podmienky na rozvoj

rekreačných a relaxačných činností (turistické chodníky, jazdectvo, rybárstvo, poľovníctvo, pltníctvo, cykloturistika, vodné športy, zimné športy a pod.) - stavebné investície, investície do vybavenia, strojov a technológií vrátane pripojenia na internet.

Opatrenie: Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu

Hlavný cieľ:

Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym aktivitám, rozvoj nepoľnohospodárskych aktivít a zvyšovanie vidieckej zamestnanosti.

Špecifické ciele:

- Zvýšiť zdroje príjmov vidieckeho obyvateľstva,
- Vytvoriť nové pracovné miesta,
- Udržať už existujúce pracovné miesta,
- Zvýšiť rekreačné kapacity na vidieku,
- Zlepšiť úroveň poskytovaných služieb,
- Vytvoriť nové možnosti trávenia voľného času v prírode v spojení s aktívnym odpočinkom,
- Zvýšiť informovanosť širokej verejnosti o možnostiach pobytu v zariadeniach vidieckeho cestovného ruchu.

Zameranie aktivít:

- investičné akcie zamerané na rekonštrukciu a modernizáciu nízkokapacitných ubytovacích zariadení, prestavbu a prístavbu časti rodinných domov na nízkokapacitné ubytovanie a kempingové ubytovanie o rekonštrukcia a modernizácia nízkokapacitných ubytovacích zariadení - stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia a zariadenia vrátane pripojenia na internet, o prestavba časti rodinných domov a ďalších nevyužitých objektov na nízkokapacitné ubytovacie zariadenia, investície do vnútorného vybavenia a zariadenia vrátane pripojenia na internet, o prístavba časti rodinných domov a ďalších nevyužitých objektov na nízkokapacitné ubytovacie zariadenia, investície do vnútorného vybavenia a zariadenia vrátane pripojenia na internet, o výstavba, rekonštrukcia a modernizácia kempingového ubytovania vrátane oplatenia, osvetlenia a sociálnych zariadení,
- marketing služieb vidieckeho cestovného ruchu a rozvoja regiónu.

Priorita: Podpora vzdelávacích aktivít

Opatrenie: Vzdelávanie a informovanie

Hlavný cieľ:

- skvalitniť a podporiť ľudský potenciál ako základnú podmienku pre zlepšenie kvality života na vidieku.
- Podporiť vzdelanie a informovanie potrebné pre diverzifikáciu lokálnej ekonomiky a zabezpečenie miestnych služieb

Špecifické ciele:

- Vytvoriť predpoklady pre dosiahnutie čo najväčšieho prínosu a pridanej hodnoty v rámci relevantných opatrení programu.
- Poskytnúť potrebné vedomosti, zručnosti a informácie pre:
- zlepšenie komunikácie a propagácie vo vidieckom priestore
- poradenstvo v oblasti celoživotného vzdelávania
- využívanie informačných a komunikačných technológií
- vidiecku ekonomiku, ktorá môže využiť dopyt po cestovnom ruchu a rekreácii

- trvalú udržateľnosť životného prostredia, tradičné vidiecke postupy, remeslá a kvalitné lokálne výrobky,
- manažment podnikov, ktoré svoju činnosť diverzifikujú do
- nepoľnohospodárskych oblastí,
- realizáciu zámerov obcí v záujme svojho rozvoja s cieľom zatraktívnenia
- vidieckeho priestoru a zvýšenia kvality života na vidieku
- zástupcov obcí v rámci aktivít zameraných na trvaloudržateľnosť a
- renováciu kultúrnej, prírodnej krajiny a rozvoj obcí
- vznik medzisektorových partnerstiev, PPP a záujmových združení.

Zameranie aktivít:

Vzdelávacie projekty zamerané na získavanie, prehľbovanie, inovácie vedomostí, zručností a šírenie informácií o jednotlivých opatreniach osi 3 podľa EAFRD a to:

1. všetky formy ďalšieho vzdelávania, ktorých zameranie je v súlade s cieľmi opatrenia a príslušnými právnymi predpismi EÚ.

Vzdelávacie aktivity určené pre podnikateľské subjekty a subjekty verejnej správy (obce, mestá a ich združenia a občianske združenia) - tematicky zamerané najmä na:

- ekonomiku podnikateľského subjektu (napr. legislatíva, riadenie ekonomicky životaschopného podniku, podnikateľský plán, diverzifikácia činností, spolupráca a rozvoj podnikov);
- zavádzanie nových metód a nástrojov práce a riadenia vo vidieckom priestore;
- manažment kvality;
- inovácie vo vidieckych oblastiach, zavádzanie informačných technológií, internetizácia;
- ochranu životného prostredia (environmentálne vhodné technológie, alternatívne zdroje energie, separovaný zber, využívanie biomasy, ochrana, tvorba a manažment krajiny, cieľová kvalita vidieckej krajiny a pod.);
- obnovu a rozvoj vidieka.

2. nasledovné formy informačných aktivít:

- tvorba nových vzdelávacích programov
- tvorba analýz vzdelávacích potrieb
- krátkodobé (jednoduché) kurzy, školenia , tréningy
- konferencie a semináre
- televízne a rozhlasové kampane (ako sú propagačné aktivity, besedy, talk shows)
- výmenné informačné stáže a návštevy
- putovné aktivity k cieľovým skupinám
- ďalšie formy, ako napríklad tlačené publikácie a webové portály, trvalý
- informačný a poradenský servis zameraný na celoživotné vzdelávanie

Priorita: Obnova a rozvoj obcí

Opatrenie: Obnova a rozvoj obcí

Hlavný cieľ:

Zlepšenie základných služieb a rozvoj investícií a tým zabezpečenie vyššej atraktivity

vidieckych oblastí.

Špecifické ciele:

- bezpečnejší a lepší prístup do vidieckych oblastí,
- zlepšenie stavu vodovodných a kanalizačných systémov,
- zvýšenie počtu obcí, ktoré majú vypracovaný plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja,
- zvýšenie atraktivity oblastí pre návštevníkov vidieka (cyklotrasy, náučné chodníky a pod.),
- poskytovanie lepších priestorov pre podnikateľské dielne remeselných výrobcov a umelcov na vidieku,
- rekonštrukciou a modernizáciou obecných budov vytvoriť podmienky pre poskytovanie kvalitnejších verejných služieb (priestory pre spolkovú činnosť, priestory pre prácu s internetom, vzdelávacie aktivity a pod.),
- rekonštrukciou verejných priestranstiev zlepšiť životné podmienky vidieckeho obyvateľstva (tržnice, amfiteátre, autobusové zastávky, športové ihriská a pod.).

Zameranie aktivít:

- príprava programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí,
- rekonštrukcia a modernizácia vodovodov a kanalizácie,
- zriaďovanie, rekonštrukcia a modernizácia remeselných dvorov podporujúcich oživenie tradičných remesiel, produkcie tradičných vidieckych produktov a zamestnanosti,
- rekonštrukcia a modernizácia miestnych ciest, lávok, mostov,
- rekonštrukcia a modernizácia chodníkov, verejného osvetlenia, rekreačných zón, verejných priestranstiev a parkov,
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia cyklotrás, náučných chodníkov, detských a športových ihrísk, tržníc, amfiteátrů, autobusových zastávok a pod.,
- rekonštrukcia a modernizácia stavieb a objektov historického, kultúrneho a spoločenského významu vrátane ich okolia (okrem stavieb a budov evidovaných na MK SR v registri nehnuteľných kultúrnych pamiatok a lokalít UNESCO).

Priorita: Vytváranie miestnych partnerstiev

Opatrenie: Získavanie zručností, ožiovovanie a vykonávanie stratégií miestneho rozvoja

Hlavný cieľ:

Zlepšiť ekonomické príležitosti a sociálne podmienky vidieckeho obyvateľstva a tak zabezpečiť jeho stabilizáciu vo vidieckych oblastiach.

Špecifické ciele:

- Vytvoriť predpoklady pre efektívnu implementáciu stratégií miestneho rozvoja
- Posilnenie kapacít pre prípravu miestnych stratégií (vyškolenie pracovníkov)
- Zvýšiť informovanosť širokej verejnosti o možnostiach podpory z prístupu Leader
- Zvýšiť informovanosť o danom mikroregióne a potenciály jeho rozvoja.
- Zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach

Zameranie aktivít:

- štúdie o dotknutej oblasti (vypracovanie podkladov, vlastnej štúdie, analýzy,

odporúčania)

- opatrenia na poskytovanie informácií o oblasti a stratégií miestneho rozvoja (tlač a distribúcia stratégií, informačné letáky o danej oblasti žiadajúcej o podporu z fondu EAFRD)
- vzdelávanie zamestnancov verejno–súkromných partnerstiev, ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie miestneho rozvoja
- propagačné podujatia a vzdelávanie vedúcich pracovníkov verejno–súkromných partnerstiev, súvisiace s prípravou na prístup Leader (účasť na seminároch, školeniach).

Prioritná os 4: Realizácia prístupu Leader

Priorita: Zlepšovanie manažmentu a riadenia a mobilizácia rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach

Opatrenie: Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja mikroregiónu

Hlavný cieľ:

Zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach a zlepšenie ekonomickej príležitosti a sociálnych podmienok vidieckeho obyvateľstva.

Špecifický cieľ:

Realizácia stratégie podporovaného územia prostredníctvom projektov jednotlivých žiadateľov pri uplatnení metódy a princípov Leader.

Zameranie aktivít:

Činnosti, ktoré sú v súlade s cieľmi opatrení osi 3 a príslušnými právnymi predpismi EÚ, ako aj preplatenie vypracovania stratégií jednotlivými miestnymi akčnými skupinami, ktoré boli vybraté v rámci výberového procesu Riadiacim orgánom.

Opatrenie: Vykonávanie projektov spolupráce

Hlavný cieľ:

Hlavným cieľom je podporiť spoluprácu, inovácie, potrebné zručnosti, výmenu a prenos skúsenosti s implementáciou prístupu Leader .

Špecifické ciele:

- Uplatnenie princípu zdola-nahor: prístup Leader
- Zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach
- Maximalizovať spoločenské a kultúrne prínosy
- Vytvoriť predpoklady pre efektívnu implementáciu stratégií miestneho rozvoja

Zameranie aktivít:

Oprávnená činnosť sa môže taktiež zameriavať na budovanie kapacít: výmena skúseností, prenos praktických skúseností pri rozvoji vidieka (napr. spoločné publikácie, twinningové podujatia - výmenné programy pre manažérov a zamestnancov a spoločná alebo koordinovaná práca). Projekty v rámci tohto opatrenia budú realizované prostredníctvom opatrení osi 3 Programu rozvoja vidieka SR.

Opatrenie: Chod miestnej akčnej skupiny

Hlavný cieľ:

Tvorba a zvyšovanie kapacít pre realizáciu prístupu Leader.

Špecifické ciele:

- uplatnenie princípu „zdola nahor“ prístupu Leader,
- tvorba predpokladov pre efektívnu implementáciu stratégií miestneho rozvoja,
- rozvíjanie zručností v oblasti lokálneho manažmentu.

Zameranie aktivít:

- školenia manažérov a pracovníkov MAS zodpovedných za realizáciu stratégie,
- štúdie a analýzy dotknutého územia zamerané na aktualizáciu stratégie,
- publicita a informovanie o dotknutej oblasti a o stratégii,
- prevádzka a administratívna činnosť miestnej akčnej skupiny: vyhlásenie výzvy, príjem žiadostí, administratívna kontrola žiadostí a príloh, hodnotenie projektov podľa kritérií, výber projektov a ich schválenie, kontrola realizácie projektov,
- zber informácií pre monitoring a hodnotenie,
- vedenie zložiek projektov a uchovávanie dokladov,
- semináre, tréningy pre členov MAS zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie,

PRÍLOHA č. 2 – Povinné prílohy k žiadosti o nenávratný finančný príspevok (ďalej len ŽoNFP)

Žiadateľ je povinný k ŽoNFP predložiť taktiež:

- **Projektovú dokumentáciu** v prípade, ak si to charakter realizovaného projektu vyžaduje (napr. stavebné investície) vrátane **vyjadrení a stanovísk k projektovej dokumentácii**;
- **Stavebné povolenie** v zmysle § 66, zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov alebo **ohlásenie stavebnému úradu** v zmysle § 57, zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov pri stavebných investíciách, príp. určených technológiách, **vrátane písomného oznámenia stavebného úradu, že nemá námietky voči predloženému stavebnému ohláseniu**, spolu s jednoduchým situačným výkresom overeným stavebným úradom a rozpočtom;
- **Dokumentáciu súvisiacu s verejným obstarávaním** v zmysle zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, uvedenú v zozname povinných príloh;
- **Riadnu účtovnú závierku žiadateľa** za posledné účtovné obdobie, účtovnú závierku za účtovné obdobie, v ktorom žiadateľ preukazuje splnenie kritérií ekonomickej životaschopnosti (bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie) a **daňové priznanie** žiadateľa k dani z príjmov potvrdené daňovým úradom za posledný kalendárny rok a za obdobie, v ktorom preukazuje splnenie kritérií ekonomickej životaschopnosti (fotokópie) v prípade, ak sa jedná o povinnú prílohu pre príslušné opatrenie, resp. podopatrenie.

V prípade, ak žiadateľ nemá ku dňu podania ŽoNFP na RP PPA vyhotovenú riadnu účtovnú závierku za poslednú účtovné obdobie, predkladá účtovné výkazy bez daňového priznania k dani z príjmov potvrdeného daňovým úradom. **Žiadateľ je povinný bez vyzvania predložiť riadnu účtovnú závierku za posledné účtovné obdobie spolu s daňovým priznaním k dani z príjmov potvrdeným daňovým úradom** na príslušné regionálne pracovisko PPA a to **najneskôr do 5 pracovných dní odo dňa potvrdenia daňovým úradom**. ŽoNFP budú pozastavené v spracovávaní okrem prípadov, ak žiadateľ nepožaduje výpočet kritérií ekonomickej životaschopnosti za posledné účtovné obdobie a ak nemá povinnosť preukazovať 30 % tržieb z poľnohospodárskej prvovýroby na celkových tržbách za posledné účtovné obdobie. Zmluva o poskytnutí NFP bude uzatvorená iba v prípade prijatia riadnej účtovnej závierky za posledné účtovné obdobie spolu s daňovým priznaním k dani z príjmov potvrdeným daňovým úradom.

PRÍLOHA č. 3 - Základné pojmy**Činnosť (aktivita)**

V rámci programov a projektov je chápaný ako vecne, časovo, finančne, organizačne alebo inak vymedzený samostatný prvok, zahrňujúci skupinu krokov alebo podrobnejších úloh vykonávaných v procese programu/projektu so svojimi hmotnými alebo nehmotným vstupmi a výstupmi (výsledkami).

Opatrenie

Prostriedok, ktorým po určitú dobu zabezpečujeme príslušnú prioritu. Ako súbor podmienok pre riešenie projektov a finančných podpor k jednému cieľu. V programoch predstavuje konkretizáciu cieľov priority (napr. definíciu činností, ktoré program podporuje, kritéria pre výber projektov a ich sledovanie, kritéria pre žiadateľov podpory, pravidlá financovania).

Priorita

Všeobecne predstavuje prednosť pred niečím, prednostný význam alebo právo, dôležitosť a prvenstvo v poradí. Pre tvorbu programov je pojem možné využiť pre stanovenie poradia (ohodnotenie) dôležitosti riešenia jednotlivých problémov zo zoznamu problémov. Poradie potom určuje, ktoré preferované problémy máme riešiť v projektoch.

Strategický cieľ

Predstavuje víziu, pohľad do budúcnosti, ktorý chceme dosiahnuť v danom území v najbližších 5 až 15 rokoch. Predstava života obyvateľov obce a životných podmienok v časovom horizonte na koniec ktorého sme schopní reálne dospieť. Vízia je ekvivalentom pojmu strategický, globálny cieľ, hlavný strategický cieľ.

Špecifický cieľ

Odvođený zo strategického cieľa s nadväznosťou na prioritu. Špecifický cieľ má byť merateľný. Má mieru, ktorej hodnoty vyjadrujeme pomocou merateľných jednotiek (počet osôb, bytov, obyvateľov, pracovné miesta, km, m², Sk a pod). Ciele, ktoré chceme dosiahnuť v danom čase a danom priestore obce alebo regiónu sú stanovené hodnotami týchto mier.

Trvalo udržateľný rozvoj

Je podmienkou rozvoja, ktorý obmedzuje výnosy požiadavkou trvalého zachovania rozsahu služieb a kvality zdrojov v danom území. Pre neobnoviteľné zdroje berie v úvahu neustálu potrebu nahradzovania zdrojov. Pre obnoviteľné zdroje je to miera využívania do limitu regeneračných schopností.

Vízia programu – predstava zlepšenia kvality života